

OORLOGSMONUMENTEN: SYMBOLEN

Monumenten, vooral oorlogsmonumenten zijn dikwijls een dankbaar onderwerp voor inrichters van zoektochten.

Nu, met de viering van 100 jaar 'Grote Oorlog', hebben veel inrichters dit thema onder de loep genomen en worden nog meer vragen gesteld op of aan een oorlogsmonument.

Daarom willen we even stilstaan bij de symboliek van deze gedenkstenen.

Hierna geven we een overzicht van de meest voorkomende symbolen die terug te vinden zijn op oorlogsmonumenten.

We streven er niet naar een volledig beeld te geven van *alle* symbolen. De bedoeling is om snel een idee te krijgen van de algemene symboliek van het monument.

1. De overwinningssymbolen

- palm (van oorsprong een christelijk symbool)
- laurier-tak, -krans, -kroon, -guirlande (van oorsprong een Grieks symbool)
- eikentak: sterkte, glorie, eer
- triomfboog/-zuil
- gevleugelde maagd of overwinninggodinnen met palmtak, hoorn des overvloed of lauwerkrans

2. Symbolen van leven en offer, verlossing en verrijzenis

- Kruis (in verschillende variaties, bv. Keltisch kruis, leliekruis, ankerkruis, enz.)
- Obelisk: symbool voor eeuwig leven
- Toorts, fakkel, olielamp, urne met vlammen: verwijzen naar de onsterfelijkheid van de oorlogsslachtoffers
- Levensboom: oudste symbool van het leven
- Pelikaan die zijn jongen voedt

3. Symbolen van dood en rouw

- Urne, de omgekeerde toorts, de lijkwade, de cenotaaf, de gebroken zuil
- Zwaard: uitdrukking van macht en rechtspraak

4. Dierensymbolen

- Leeuw: symbool voor macht en kracht
- Haan: symbool voor waakzaamheid
- Duif: vredessymbool
- Bizon: symbool van Canada
- Kariboe: symbool van Canada
- Eland: symbool voor Newfoundland

5. De plantensymbolen

- Ahornblad: symbool voor Canada
- Roos: symbool voor liefde en het martelaarschap
- Papaver: symbool van rust en vrede
- Violtje: symbool van nederigheid

6. Symboliek in de menselijke en religieuze voorstellingen

6.1. *Menselijke voorstellingen*

- De soldaat:
 - Met een vrij neutrale uitdrukking: symbool voor eerbeton
 - De triomferende soldaat: symbool voor de overwinning
 - De naakte soldaat: een heroïsche uitbeelding
 - De combinatie van soldaat en een andere figuur komt heel vaak voor
 - De combinatie van soldaat en een religieus figuur komt ook vaak voor
- De vrouw
 - Vrouwen in een lange gedrapeerde Grieks aandoende gewaad: symbool van overwinning
 - Treurende en rouwende vrouwen: symbool voor droefheid en rouw
 - Vrouw met een duif: symbool voor vrede
- De man
 - Meestal wordt er een realistische voorstelling gegeven van de persoon die herdacht wordt en bevat de figuur dus geen symboliek.

6.2. *Religieuze voorstellingen*

- Christus
 - Een Heilig Hart beeld: een figuur vol erbarmen die zich ontfermt over de mens.
 - Christus aan het kruis: symbool voor lijden en heropstanding.
 - Christus met een soldaat of met een engel en een soldaat
- Maria
 - Maria alleen: Maria als beschermster van de mensen
 - Maria met het kind Jezus: Maria als bemiddelaarster tussen God en de mensen
 - Maria met de gekruisigde Christus: symbool voor lijden en rouw
 - Maria met diverse personages
- De engel: de klassieke boodschapper tussen God en mens en de beschermer van de mensen.
- De Heilige: de symboliek is afhankelijk van de afgebeelde Heilige

7. Traditionele herinneringstekens

- Vlaggen en wapenschilden: verwijzen naar een plaats en zijn patriottisch
- Kentekens en emblemen: verwijzen naar militaire eenheden

Meer uitgebreide informatie vindt u in het boek "*Zij, die vielen als helden...*" van Mariette Jacobs. Het boek is een uitgave van de provincie West-Vlaanderen.